

Oppilaskuljetusten periaatteiden päivittäminen

KASOPLTK 09.10.2025 § 103

Koululaiskuljetuksen periaatteita on päivitetty Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtävään kuuluu päättää esi- ja perusopetuksen kuljetusperiaatteista ja ulkokuntalaisen opiskelijan ja oppilaan kuljetuksista. Oppilaskuljetuksen periaatteet on päivitetty viimeksi kasvatus- ja opetuslautakunnan kokouksissa 6.10.2022 ja 11.4.2024. Keskeiset tarkistukset olivat seuraavat:

- omavastuurajan laskemisesta on 0.-2. luokilla enintään yhteen (1) kilometriin
- tien vaarallisuuden arvioimisesta talvikaudella tapauskohtaisesti
- vaarallisten teiden tarkistaminen
- palveluliikenteen järjestäminen oppilaskuljetusten yhteydessä

Opetushallitus on laatinut oppaan koulukuljetusten järjestämiseen. Tämä on toiminut pohjana kunnan koululaiskuljetuksen periaatteiden laatimiselle.

Koulumatkaetuus

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta (perusopetuslaki 628/1998, 4 §). Esi- ja perusopetuksen oppilaan oikeudesta koulumatkatukeen säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 628/1998, 32 § ja muutos 30.12.2020/1216). Jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on pidempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on pitempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Koulumatkaetuuden toteuttamisen vaihtoehdot

Oppilaan koulumatkaetuus voidaan toteuttaa niin, että opetuksen järjestäjä joko järjestää kyydin linja-autolla ja/tai pikkubussilla, antaa oppilaalle maksutta matkalipun tai myöntää huoltajille kuljettamista tai saattamista varten avustusta.

Opetuksen järjestäjän tulee kuitenkin varmistaa turvallisuusasioiden huomioon ottaminen koulukuljetusten järjestämistavasta riippumatta.

Matkaan voi kuulua myös osuus, jonka oppilas kulkee itse ja joka on otettava huomioon koulumatkaan käytettyä kokonaisaikaa laskettaessa.

Jos huoltaja järjestää oppilaan kuljettamisen tai saattamisen, sitä on riittävässä määrin avustettava. Avustusta voidaan pitää riittävänä, jos saattamisesta aiheutuvat välttämättömät ja välittömät menot korvataan

huoltajalle. Korvauksen maksaminen oman kulkuneuvon käyttämisestä ja huoltajalle mahdollisesti aiheutuvasta ajanhukasta voi myös olla paikallaan. Kunnan avustus ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin mitä kuljettaminen tai saattaminen kunnan järjestämänä tulisi maksamaan. Kunnan maksaman avustuksen tarkoituksena on korvata huoltajalle oppilaan kuljettamisesta aiheutuneet kustannukset. Riittävän avustuksen määrää ei ole säädetty perusopetuslaissa. Avustuksen määrä ja perusteet vaihtelevat kunnittain.

Koulumatkan kesto ja kuljetuksen odottaminen

Oppilaalle järjestettävä päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (Perusopetuslaki 628/1998, 32 §.)

Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan ja opetuksen järjestäjän tulee huolehtia oppilaiden valvonnasta. Toimintaan osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Jos oppilas osallistuu toimintaan, hän on opetuksen järjestäjän vastuulla.

Ennen koulupäivän alkua valvontavelvollisuutta ei varsinaisesti ole, mutta opetuksen järjestäjän on hyvä huolehtia koulualueen turvallisuudesta myös silloin.

Koulumatkan mittaaminen

Koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun ja sieltä palatessaan. Koulumatkan mittaamista ei ole tarkemmin määritelty perusopetuslaissa. Oppilaan koulumatkan pituus voidaan lähtökohtaisesti laskea lyhintä, jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin kotiportilta kouluportille. Mikäli oppilas voi kulkea koulumatkansa vaihtoehtoisesti jalankulku-, pyöräily- tai autoliikenteen tietä pitkin, koulumatkaksi katsotaan lyhyin reitti, jota pitkin koulumatka voidaan liikennesääntöjä noudattaen kulkea jalan.

Koulumatkan vaikeus, rasittavuus tai vaarallisuus

Oppilaalla on oikeus koulumatkaetuuteen myös silloin, kun matka muodostuu oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi (perusopetuslaki 628/1998, 32 §).

Opetuksen järjestäjä voi tarvittaessa pyytää asiantuntijalausunnon siitä, onko koulumatka oppilaalle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Asiantuntijalausunnon voi antaa esimerkiksi lääkäri, psykologi, riistanhoitoyhdistyksen edustaja tai poliisiviranomainen. Tieosuuksien vaarallisuuden arvioinnissa käytettävistä menetelmistä päättää opetuksen järjestäjä.

Vuoden 2019 lopussa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettua lakia muutettiin siten, että laki tunnistaa lapsen vuoroasumisen. Vuoroasumisessakin lapsella on vain yksi virallinen asuinpaikka, jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Lapsen koulupaikka määräytyy sen perusteella. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuus syntyy vain lapsen virallisesta asuinpaikasta.

Toimintaa ohjaavia laatukriteerejä ovat:

a) **Turvallisuus**

Kuljetusreitit ja -välineet on suunniteltava niin, että ne ovat liikenneturvallisia.

Kuljettajilla tulee olla riittävä koulutus ja osaaminen lasten kuljettamiseen.

Ajoneuvoissa on oltava asianmukaiset turvalaitteet (esim. turvavyöt, istuinkorokkeet).

b) **Kuljetuksen sujuvuus ja aikataulut**

Koulumatka odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia päivässä (tai 3 tuntia yli 13-vuotiailla).

Kuljetusten tulee olla täsmällisiä ja luotettavia.

c) **Oppilaan hyvinvointi**

Kuljetuksen tulee olla oppilaalle fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen.

Kuljetus ei saa olla liian rasittava tai vaikea oppilaan iän ja olosuhteiden huomioon ottaen.

d) **Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus**

Kuljetuspalvelut on järjestettävä tasapuolisesti kaikille oikeutetuille oppilaille.

Tukea tarvitseville oppilaille voidaan järjestää saattoavustusta tai erityiskuljetuksia.

e) **Yhteistyö ja viestintä**

Opetuksen järjestäjän, kuljetuspalvelun tuottajan, koulun ja huoltajien välinen yhteistyö on keskeistä.

Palautekanavat ja laadunvalvonta ovat osa toimivaa kuljetusjärjestelmää.

f) **Poikkeustilanteiden hallinta**

Kuljetusjärjestelyissä on varauduttava esimerkiksi sääolosuhteisiin, teknisiin vikoihin ja sairastapauksiin.

g) **Lainsäädännön noudattaminen**

Koulukuljetukset perustuvat perusopetuslakiin (§32), joka määrittelee oikeuden maksuttomaan kuljetukseen mm. matkan pituuden, vaarallisuuden tai rasittavuuden perusteella.

Taloudelliset raamit

Oppilaskuljetukset järjestetään talousarvioraamin sisällä.

Toimintaympäristön muutos

Oppilaskuljetuksen periaatteita on hyvä tarkastella muuttuneessa toimintaympäristössä.

- Asikkalan kunnassa on kaksi alakoulua Aurinkovuoren ja Vesivehmaan koulut. Aurinkovuoren kouluun tulee oppilaita myös Länsi-Asikkalan, Kalkkisten ja Itä-Asikkalan suunnasta.
- Teiden talvikunnossapito on heikentynyt viimeisten vuosien aikana. Se on lisännyt kuljetuksiin liittyvän toiminnan epävarmuutta ja huoltajilta saadun palautteen mukaan myös turvattomuuden tunnetta oppilaissa.
- Erilliskuljetusten yhteensovittaminen joukkoliikennevuorojen kanssa on aiheuttanut lisäjärjestelyjä Länsi-Asikkalan suunnalla, eikä se ole toiminut toivotulla tavalla
- Digitaalisuuden lisääntymisestä on ollut etua ja myös haittaa oppilaskuljetuksen toteutuksessa aikataulujen ja yhteydenpidon osalta.
- Periaatteiden tasapuolisuus kunnan sisällä ja niiden seuranta

Lautakunta arvioi toimintaympäristön muutosta suhteessa oppilaskuljetuksen nykyisiin periaatteisiin. Palvelun tuottamisessa on ollut haasteita. Tästä syystä on tärkeää kuulla käyttäjien kokemuksia. Käydyn keskustelun pohjalta viranhaltijat valmistelevat seuraavaan kokoukseen oppilaskuljetuksen periaatteisiin mahdollisesti tehtäviä tarkennuksia tai muutoksia.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Petri Haapanen, petri.haapanen@asikkala.fi Talouspäällikkö Aija Viikilä. aija.viikila@asikkala.fi
Esittelijä	Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna
Päätösehdotus	Lautakunta päättää järjestää tilaisuuden oppilaskuljetusten parantamiseksi.
Uusi ehdotus	Lautakunta päättää järjestää tilaisuuden eri sidosryhmille oppilaskuljetusten parantamiseksi.
Päätös	Uusi ehdotus hyväksyttiin.

KASOPLTK 06.11.2025 § 111

Kokouksen alussa toteutettiin erätaukokeskustelu, minkä tavoitteena oli kuulla käyttäjien kokemuksia oppilaskuljetuksista, palvelu- ja joukkoliikenteestä. Saatujen kokemustietojen pohjalta lautakunta käy keskustelun oppilaskuljetusten periaatteista ja niihin esitetyistä muutostoiveista.

Kokouksessa käydään syksyn aikana tehdyt muutokset ja valmistelussa olevat asiat.

Erätaukokeskustelun koonti liitetään kokouksen pöytäkirjaan, ja siitä tiedotetaan kunnan viestintäkanavissa.

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri, petri.haapanen@asikkala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta velvoittaa sivistysjohtajaa valmistamaan esityksen oppilaskuljetuksen periaatteisiin tulevista muutoksista seuraavaan kokoukseen mennessä.

Asian käsittely kokouksessa

Keskustelun aikana esittelijä teki seuraavan muutetun päätösehdotuksen:

Alkuperäisen päätösehdotuksen loppuun lisätään: "Käydyn erätaukokeskustelun perusteella jatkamme yhteistä keskustelua oppilaskuljetusten, palvelu- ja julkisen liikenteen suunnittelun, toteutuksen ja palautejärjestelmän osalta.

Päätös Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

KASOPLTK 04.12.2025
475/12.00.00/2025

Asikkalan kunta järjestää kuljetuksia kolmella eri tasolla: Julkinen liikenne, oppilaskuljetukset erilliskuljetuksina ja kunnan sisäinen palveluliikenne. Kokonaisuuden kannalta on tärkeää tunnistaa päättäjien ja viranhaltijoiden erilaiset roolit.

Päättäjien rooli

- Strateginen linjaus: Päättäjät määrittävät palveluiden laajuuden, laatutason ja resurssit (esim. kuljetusalueet, omat autot vs. ostopalvelut).
- Arvovalinnat: Päätökset heijastavat kunnan arvoja ja prioriteetteja (esim. yhdenvertaisuus, kustannustehokkuus, ekologisuus).
- Budjetointi: Päättää määrärahoista ja investoinneista.
- Poliittinen vastuu: Vastaa kuntalaisille siitä, miksi ja miten palvelut järjestetään.

Viranhaltijan rooli

- Valmistelu ja toimeenpano: Viranhaltija vastaa kuljetuspalveluiden käytännön järjestämisestä, kilpailutuksesta, sopimuksista ja operatiivisesta seurannasta.
- Lainsäädännön ja ohjeiden noudattaminen: Huolehtii, että palvelut täyttävät lakisääteiset vaatimukset (esim. perusopetuslaki, vammaispalvelulaki).
- Asiantuntijarooli: Tuottaa tietoa ja vaihtoehtoja päätöksenteon tueksi (kustannukset, vaikutukset, riskit).
- Neutraali toteuttaja: Ei tee poliittisia linjauksia, vaan toimii päätösten mukaisesti.

Käydyn erätaukokeskustelun pohjalta tarkennetaan seuraavia käytänteitä:

Palautejärjestelmän kehittäminen

Ehdotus:

- Käyttäjiä ohjataan antamaan palautetta kirjallisesti koulutoimisto(a)asikkala.fi, MunApp ja Wilma-sovellukseen. Palautteet ja niihin annetut vastaukset käsitellään lautakunnan kokouksissa kaksi kertaa vuodessa. Talouspäällikkö selvittää myös LSL:n järjestelmään tulleet palautteet
- Palautetta oppilaskuljetusten osalta kysytään vuosittain (keväällä)

Kuljetusetuuden piiriin kuuluvien oppilaiden koulumatka-ajat

Perusopetuslain 32 § mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Koulumatkan ajallinen kesto määritetään kävelyajan, matkustusajan ja odotusajan summana. Kävelyaikojen laskemiseen käytetään Kuntaliiton määrittämää kävelynopeutta, joka ottaa huomioon oppilaan iän.

Koulumatkan kestoa on seurattu Kalkkisten, Viitailan ja Urajärvi-Rutalahden suunnasta tulevien oppilaiden osalta. Suunnittelussa on lähdetty siitä, että koulumatkan kesto toteutuu lain sallimissa rajoissa.

Muutoksia on tehty ja tullaan tekemään yksittäisten oppilaiden kohdalla. Näin varmistetaan, ettei matkan kesto ylitä lain määrittelemään tasoa.

Ehdotus:

- Mikäli koulumatkan kesto ylittyy, tulee huoltajan olla yhteydessä suoraan talouspäällikköön, jossa asia yhdessä tarkistetaan. Mahdolliset näkemyserot tuodaan lautakunnan kokoukseen.
- Kalustoa voidaan lisätä määräaikaaisena toimenpiteenä, jotta lain määrittämä velvoite toteutuu

Kuljetusjärjestelyjen mahd. lisäykset ja niiden kustannukset

Oppilaskuljetuksen periaatteisiin on kirjattu, että oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Syöttöliikenteen osalta on ollut epävarmuutta Länsi-Asikkalan suunnalla. Lukuvuoden 2025-2026 osalta syöttöliikennettä ei ole muualla, mutta seuraavina vuosina sen on arvioitu lisääntyvän.

Lautakunnalle esitellään kaluston lisäämisestä aiheutuvat käytännön järjestelyt ja lisäkustannukset, mikäli oppilaskuljetuksiin liittyvää kalustoa lisättäisiin.

Palveluliikenne

Palveluliikennettä järjestetään pääasiassa oppilaskuljetusten yhteydessä. Palveluliikenteen vuorot toimivat osittain myös kutsupohjaisesti. Tällöin vuoron perusreitti muotoutuu päivittäin kutsujen perusteella. Kyliltä tulevien asiakkaiden käynti Vääksyssä kestää n. yhden tunnin.

Palveluliikenteen vuoroja järjestetään, mikäli reitillä on keskimäärin (neljä) 4 matkustajaa. Tarkastelujakso on lukuvuosi, 1.8. – 31.7.

Ehdotus:

- Palveluliikenteen kehittämistä kylien osalta jatketaan

Terveydelliset syyt

Muutosehdotus:

Terveydellisiin syihin perustuvaa koulumatkan järjestämistä tai koulumatkakulujen korvausta haetaan koulutoimistosta.

Huoltaja tekee kuljetushakemuksen Wilmaan.

Hakemuksen perusteluna tulee olla lausunto.

- Huomioon otetaan vain oppilasta hoitavan julkisen erikoissairaanhoidon/sairaalan/terveyskeskuslääkärin tai neuvola- tai koululääkärin ja koulupsykologin tai lapsen asioita käsittelevän asiantuntijan lausunto. Yksityislääkärin tai yksityisen psykologin lausuntoa ei hyväksytä

Lausunnosta pitää ilmetä selkeästi:

- kuljetustarpeen syyt ja perustelut,
- mille ajanjaksolle kuljetuksen järjestämistä suositellaan,
- millä kuljetusvälineellä asiantuntija suosittelee kuljetuksen tapahtuvan (linja-autoliikenne LSL vai kunnan järjestämä erilliskuljetus)

Lausunto, joka koskee oppilaan oppimisen tukeen liittyvää kuljetusjärjestelyä toimitetaan rehtorille. Monialainen opiskeluryhmä tuo esityksen viranhaltijalle päätöksenteon perusteeksi.

Huoltajan hankkimat asiantuntijalausunnat on toimitettava joka lukuvuosi joko hakemuksen mukana tai sovittaessa erillisesti toimitettuna koulutoimistoon hyvissä ajoin ennen seuraavan lukuvuoden alkamista, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuja.

Oppilaan erityisen tuen oppimisen tuen päätös ei automaattisesti anna kuljetusoikeutta.

Tiedottaminen

Ehdotus:

- Kuljetuksiin liittyvät yleiset periaatteet käsitellään koulujen vanhempainilloissa lukuvuoden alussa.

LIITE. Kuljetukset osana kunnan palveluntuotantoa

Valmistelija	Sivistysjohtaja Haapanen Petri. petri.haapanen(a)asikkala.fi
Esittelijä	Sivistysjohtaja Haapanen Petri
Päätösehdotus	Lautakunta päättää hyväksyä selostusosassa kuvatut ehdotukset palautejärjestelmän kehittämiseen, koulumatkojen kestoon, palveluliikenteeseen, terveydellisiin syihin ja tiedottamiseen liittyen. Palveluliikenteen kehittämisen ja syöttöliikenteen osalta valmistelutyötä jatketaan. Kyseiset ehdotukset päivitetään oppilaskuljetusta ja palveluliikennettä kuvaaviin periaatteisiin.
Päätös	